

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”

COM(2012) 341 final

(2013/C 44/15)

Sprawozdawca: **Peter MORGAN**

Dnia 26 czerwca 2012 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”

COM(2012) 341 final.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 4 grudnia 2012 r.

Na 485. sesji plenarnej w dniach 12–13 grudnia 2012 r. (posiedzenie z 12 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 102 do 2 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Omawiany dokument jest drugim komunikatem Komisji w sprawie kluczowych technologii wspomagających (ang. Key Enabling Technologies – „KET”). EKES wydał opinię ⁽¹⁾ w sprawie wcześniejszego komunikatu ⁽²⁾ we wrześniu 2010 r., w której z zadowoleniem przyjął podjęcie przez UE zagadnienia KET, ale wyraził poważne zastrzeżenia co do skuteczności przedłożonych propozycji z uwagi na postrzegane słabości w zaawansowanych technologicznie sektorach produkcyjnych UE.

1.2 W punkcie 1.10 tamtej opinii EKES stwierdził, że należy:

- stawić czoła niezdolności rynku wewnętrznego do wspierania przedsiębiorczości oraz opracować strategię przemysłową, by zaradzić znacznemu niedoborowi europejskich przedsiębiorstw w sektorze zaawansowanych technologii;
- sprowadzić produkcję z powrotem do Europy i wspierać tworzenie nowych przedsiębiorstw w Europie;
- ułatwić przedsiębiorstwom uzyskanie finansowania innowacyjnych technologii;
- stworzyć zachęty finansowe, które uczyniłyby UE atrakcyjnym miejscem z perspektywy innowacji i przedsiębiorczości w dziedzinie KET;
- zainicjować radykalną reformę szkół i uczelni wyższych, by zapewnić niezbędne umiejętności;
- zachęcać do tworzenia skupiających się wokół uczelni wyższych i ośrodków badawczych klastrów innowacyjnych przedsiębiorstw w dziedzinie zaawansowanych technologii;
- uznać, że świat się zmienił, i przyjąć agresywną strategię w międzynarodowej polityce handlowej;

— zadbać o wszechstronność tej inicjatywy, skupiając wokół niej wszystkie spokrewnione inicjatywy ze wszystkich dyrekcji generalnych.

EKES obecnie potwierdza powyższe zalecenia.

1.3 W najnowszym komunikacie Komisja proponuje przekształcenie wysiłków podejmowanych przez UE w zakresie badań i rozwoju (B + R) w strategię opartą na trzech filarach, w ramach których wspierano by nie tylko B + R, lecz także linie pilotażowe – z myślą o rozwoju prototypów – i systemy zaawansowanej produkcji zdolne przełożyć technologie na produkty. W tym kontekście EKES formułuje dwa zalecenia. Po pierwsze, skupienie się na dwóch nowych filarach strategii nie powinno odwrócić uwagi od unijnych działań w zakresie B + R lub zmniejszyć ich skali, gdyż badania, zwłaszcza podstawowe, są niezbędnym załącznikiem przyszłych KET. Po drugie, proponowany system, który wydaje się polegać na „wypychaniu” nowych technologii na rynek, powinien zostać uzupełniony o mechanizm „przyciągania” tychże technologii przez producentów o ustalonej pozycji. W związku z tym EKES pragnie, by zwrócono większą uwagę na rozwijanie zdolności przedsiębiorstw produkcyjnych w UE.

1.4 EKES ogólnie popiera plan działania przedstawiony w części 3 poniżej. Jednakże z uwagi na istniejące różnice między państwami członkowskimi domaga się, by przy opracowywaniu programów działania uwzględniano umiejętności i możliwości każdego regionu.

1.5 Realizacja niektórych elementów planu działania będzie prawdopodobnie wymagać bardziej energicznych działań, zwłaszcza jeśli chodzi o unowocześnienie pomocy państwa, kapitał wysokiego ryzyka, prawa własności intelektualnej w globalnym kontekście, negocjacje handlowe dotyczące zaawansowanych technologicznie branż oraz poprawę kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach, ze szczególnym uwzględnieniem inżynierów i naukowców.

⁽¹⁾ Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 112.

⁽²⁾ COM(2009) 512 final.

1.6 Chociaż w planie działania poruszono kwestię zarządzania projektem KET, to sposób tego zarządzania nie jest jasno przedstawiony, co może sprawić, że program ten nie będzie dynamiczny.

2. Wprowadzenie

2.1 Komisja powołała grupę wysokiego szczebla odpowiedzialną za przeanalizowanie reakcji na pierwszy komunikat i przygotowanie sprawozdania⁽³⁾, które zostało opublikowane w czerwcu 2011 r. W efekcie w drugim komunikacie zaproponowano „Europejską strategię dla KET”.

2.2 W sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla określono główne przeszkody, z jakimi boryka się Europa, by przekształcić swoje koncepcje w produkty nadające się do wprowadzenia na rynek, czyli by przekroczyć tzw. „Dolinę Śmierci”. Aby to zrobić, Komisja proponuje strategię, której podstawę stanowią trzy filary:

- filar badań technologicznych oparty na urządzeniach technologicznych wspieranych przez organizacje badawczo-technologiczne;
- filar związany z opracowaniem produktu na podstawie linii pilotażowych i działań demonstracyjnych wspieranych przez konsorcja przemysłowe;
- filar konkurencyjnej produkcji oparty na konkurencyjnych w skali światowej zakładach produkcyjnych wspieranych przez wiodące przedsiębiorstwa.

2.3 Proponuje się, by rozwijać przemysł zaawansowanej produkcji, który generowałby przychody z eksportu, i wspierać producentów maszyn, którzy stanowią końcowe ogniwo produkcji i dystrybucji i byłiby w stanie dostarczać najbardziej zaawansowane technologie produkcyjne w Europie (maszyny, oprogramowanie, usługi itp.). Proponuje się ponadto, by wspierać rozwój i udoskonalanie systemów produkcji (technologie i procesów) dla budowania efektywnych, nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie zakładów produkcyjnych w Europie.

2.4 Komisja przedstawiła 11 następujących zaleceń:

- uczynić z KET priorytet technologiczny Europy;
- UE powinna stosować skalę „poziomów gotowości technologicznej” do określenia B + R;
- w pełni wykorzystać zakres odpowiednich definicji B + R;
- zmienić strukturę wydatków unijnych programów finansowania B + R;
- przyjąć strategiczne podejście do programów KET;

- wprowadzić odpowiednie przepisy dotyczące wdrażania programów KET;
- połączyć mechanizmy finansowania;
- uwzględnić pomoc państwa w przepisach dotyczących KET;
- sprawić, by polityka w zakresie własności intelektualnej w Europie stała się konkurencyjna w skali światowej;
- tworzyć, rozwijać i pielęgnować umiejętności w zakresie KET;
- powołać europejski organ monitorujący i konsultacyjny w zakresie KET.

3. Streszczenie komunikatu

3.1 „W oparciu o aktualne badania, analizy ekonomiczne tendencji rynkowych oraz ich przydatność w rozwiązywaniu wyzwań społecznych, mikro- i nanoelektronikę, nanotechnologię, fotonikę, materiały zaawansowane, biotechnologię przemysłową oraz zaawansowane technologie produkcyjne określono jako unijne KET”.

3.2 W komunikacie analizuje się obecną sytuację i stwierdza, że:

- UE jest światowym liderem w rozwoju KET.
- UE nie czerpie korzyści ze swojej bazy wiedzy.
- Główną słabością UE jest to, że nie potrafi przełożyć swojej bazy wiedzy na towary i usługi.
- Brak produkcji opartej na KET jest niekorzystny z dwóch powodów. Po pierwsze, w krótkiej perspektywie traci się sposobność tworzenia wzrostu gospodarczego i miejsc pracy; a w perspektywie długofalowej ogranicza się bazę wiedzy.

3.3 W komunikacie podano następujące przyczyny tych niedociągnięć:

- brak wspólnej definicji KET i wspólnego rozumienia tego pojęcia;
- niedociągnięcia polityki pod względem wykorzystania synergicznych skutków KET i pod względem przyspieszenia ich wprowadzania ich na rynek;
- braki w zakresie demonstracji produktów i weryfikacji poprawności projektów;
- nieefektywne wykorzystanie i nieefektywna koordynacja środków publicznych;
- niewystarczający dostęp do odpowiednich źródeł kapitału wysokiego ryzyka;

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

- rozdrobnienie rynku wewnętrznego UE i rozbieżności w przepisach między różnymi regionami i państwami członkowskimi;
- brak wystarczającej liczby wykwalifikowanej siły roboczej i przedsiębiorców.

3.4 Celem przedstawionej w komunikacie strategii jest:

- skoncentrowanie polityki unijnej w kolejnych wieloletnich ramach finansowych na badaniach i innowacjach oraz polityce spójności, a także priorytetowe traktowanie działalności EBI w zakresie udzielania pożyczek na rzecz wdrażania KET;
- zapewnienie koordynacji działań na poziomie unijnym i krajowym, aby osiągnąć synergii i komplementarność między tymi działaniami oraz w razie potrzeby – łączenie zasobów;
- ustanowienie zewnętrznej grupy ds. KET, która będzie doradzać Komisji w sprawach związanych z polityką związaną z KET;
- wykorzystanie istniejących instrumentów handlowych w celu zapewnienia uczciwej konkurencji oraz równych warunków działania na poziomie międzynarodowym.

3.5 Plan działania Komisji można podsumować następująco:

3.5.1 Przyjęcie instrumentów unijnych

- „Horyzont 2020”
 - Przyznanie 6,7 mld euro
 - Ukierunkowanie na linie pilotażowe i projekty demonstracyjne
 - Projekty przekrojowe
 - Kryteria kwalifikacji
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
 - Inteligentna specjalizacja
 - Działania specyficzne dla klastrów
- Unowocześnianie przepisów w dziedzinie pomocy państwa
- Umowa z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym
- Wspieranie wymaganych umiejętności multidyscyplinarnych

3.5.2 Koordynacja

- Synergia ze strategiami krajowymi w zakresie innowacji przemysłowych
- Podpisanie protokołu ustaleń przez zainteresowane strony reprezentujące przemysł

3.5.3 Zarządzanie

- Grupa koordynująca ds. KET w ramach programu „Horyzont 2020”
- Ustanowienie zewnętrznej grupy ds. KET

3.5.4 Jeśli chodzi o umiejętności, to Komisja zamierza:

- kontynuować i intensyfikować działania w ramach programu „Horyzont 2020” mające na celu zainteresowanie młodzieży kluczowymi technologiami wspomagającymi;
- popierać utworzenie przez Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI) ds. „produkcji oferującej wartość dodaną”, która połączyłaby przedsiębiorstwa, ośrodki badawcze i instytucje szkolnictwa wyższego działające w tej dziedzinie;
- opublikować do końca 2012 r. komunikat na temat zmieniających się i szybko ewoluujących wyzwań dotyczących podaży umiejętności w UE;
- rozwijać partnerstwa między instytucjami edukacyjnymi a przedsiębiorstwami, takie jak sojusze na rzecz wiedzy w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- szukać sposobów zwiększenia podaży wykwalifikowanej siły roboczej w dziedzinach związanych z KET, w tym poprzez przyciąganie wysoko wykwalifikowanych i utalentowanych pracowników spoza UE.

3.5.5 Handel

- Komisja będzie dążyć do zapewnienia korzystnych warunków handlowych oraz równych warunków działania w skali światowej. Obejmuje to ułatwienie dostępu do rynku i możliwości inwestycyjnych, unikanie zaburzeń na rynku międzynarodowym, poprawę ochrony praw własności intelektualnej, promowanie zasady wzajemności, zwłaszcza w zamówieniach publicznych, redukcję stosowania subsydiów oraz barier taryfowych i pozataryfowych na poziomie światowym oraz sprawdzanie zgodności z obowiązującymi przepisami UE i WTO.

4. Europejskie przedsiębiorstwa produkcyjne stosujące zaawansowane technologie

4.1 Strategia w dziedzinie KET ma na celu wspieranie zaawansowanych technologicznie produktów wytwarzanych w UE, które są nieodzownym elementem codziennego życia obywateli europejskich i które są niezbędne europejskim przedsiębiorstwom w perspektywie czasowej do 2020 r. i później. Wytwarzanie w Europie zaawansowanych technologicznie produktów nie jest obecnie wystarczająco konkurencyjne w skali światowej, mimo że europejska działalność w zakresie B + R plasuje się w światowej czołówce. Problem ten polega nie tyle na braku zdolności produkcyjnych Europy w dziedzinie zaawansowanych technologii, lecz raczej na niemożności przełożenia wyników B + R na produkcję. W istocie strategia Komisji zakłada „popychanie” technologii w stronę ku producentom. EKES uważa, że w rzeczywistości udane przełożenie zależy od zdolności producentów do „przyciągania” technologii (*pulling through*); zdaniem Komitetu, w Europie nie ma wystarczającej liczby przedsiębiorstw, które konkurowałyby z zaawansowanymi technologicznie światowymi branżami produkcyjnymi.

4.2 Przedstawione poniżej tabele pochodzą z analizy 500 największych przedsiębiorstw o zasięgu globalnym i 500 największych przedsiębiorstw z każdego głównego regionu, sporządzonej przez „Financial Times” (edycja 2012). Zanalizowano jedynie zaawansowane technologicznie branże wytwórcze.

4.3 Spółki giełdowe nie dają pełnego obrazu sytuacji, lecz EKES uważa, że są one precyzyjnym wskaźnikiem względnej siły wytwórczej regionów świata.

Tabela „500 globalnych przedsiębiorstw” pokazuje liczbę spółek w każdej zaawansowanej technologicznie branży wytwórczej. Rynki wschodzące obejmują między innymi cztery kraje BRIC. Na poziomie globalnym Europa jest liderem jedynie w dziedzinie inżynierii przemysłowej, ale tabela regionalna daje pełniejszy obraz sytuacji.

FT 500 globalnych przedsiębiorstw						
Sektor	Liczba spółek					
	Globalnie	USA	JAP	Rynki wschodzące	Europa	
Przemysł farmaceutyczny i biotechnologia	22	11	2	0	6	Novartis (*), Roche (*), GSK, Sanofi- Aventis, AstraZeneca, Novo Nordisk Shire
Urządzenia techniczne	16	10	1	2	3	ASML, Ericsson, Nokia
Oprogramowanie i usługi informatyczne	13	7	1	4	1	SAP
Motoryzacja i podzespoły	17	3	5	5	4	Daimler, VW, BMW, Continental
Przemysł chemiczny	18	7	1	4	5	Bayer, BASF, Air Liquide, Syngenta (*), Linde
Wyposażenie medyczne	13	10	0	0	3	Fresenius, Synthès (*), Essilor
Technologia ogólna	12	5	1	5	1	Siemens
Inżynieria przemysłowa	13	4	3	1	5	ABB (*), Volvo, Atlas Copco, MAN, Sandvik
Lotnictwo i przemysł obronny	7	5	0	0	2	Rolls Royce, EADS
Wyposażenie i usługi dla przemysłu petrochemicznego	11	7	0	0	2	Sarpem, Transocean (*)
Artykuły rekreacyjne	4	0	3	0	1	Philips Electrical
Elektronika i elektroenergetyka	4	1	1	1	1	Schneider Electric

(*) Przedsiębiorstwa opatrzone gwiazdką (*) to firmy szwajcarskie, nie z UE

4.4 W tabeli regionalnej pokazano liczbę przedsiębiorstw wraz z ich zagregowaną kapitalizacją rynkową. Pokazuje to faktyczny potencjał każdego regionu, podczas gdy kapitalizacja rynkowa jest miarą wielkości i względnego sukcesu każdej branży regionalnej.

4.5 Europa jest światowym liderem w branży chemicznej oraz inżynierii przemysłowej. Zajmuje także silną pozycję w przemyśle farmaceutycznym, biotechnologii i w branży motoryzacyjnej. USA dominują w dziedzinie wyposażenia medycznego, urządzeń technicznych i oprogramowania, podczas gdy Japonia i rynki wschodzące są silniejsze od UE w dziedzinie oprzyrządowania.

4.6 Z analizy jasno wynika, że program KET musi zawierać strategię mającą na celu wzmocnienie tych sektorów, w których Europa jest słaba, i wykorzystanie tych branż, w których Europa jest stosunkowo silna. Należy podjąć szczególne wysiłki w dziedzinie technologii medycznych i wyposażenia medycznego.

FT 500 regionalnych przedsiębiorstw– Sektory produkcji technologicznej								
Sektor	Liczba przedsiębiorstw (#) i wartość rynkowa (mld USD)							
	USA		Japonia		Rynki wschodzące		Europa	
	#	\$	#	\$	#	\$	#	\$
Przemysł farmaceutyczny i biotechnologia	21	948	27	176	8	48	15	708
Urządzenia techniczne	33	1,391	18	146	9	146	7	111
Oprogramowanie i usługi informatyczne	25	1,083	12	58	5	109	7	126
Motoryzacja i podzespoły	9	161	38	446	10	115	13	290
Przemysł chemiczny	16	286	32	133	16	262	22	384
Wyposażenie medyczne	29	495	5	20	1	4	10	114
Technologia ogólna	7	409	8	36	9	87	5	125
Inżynieria przemysłowa	13	247	34	217	15	143	21	275
Lotnictwo i przemysł obronny	12	269	0	0	1	5	9	115
Wyposażenie i usługi dla przemysłu petrochemicznego	16	324	0	0	1	10	2	119
Artykuły rekreacyjne	2	25	14	118	0	0	1	20
Elektronika i elektroenergetyka	10	125	27	153	7	77	6	61
Energia ze źródeł alternatywnych	0	0	0	0	1	4	0	0

5. Punkt widzenia Komitetu

5.1 Od 1957 r. w Europie stworzono jedynie trzy zaawansowane technologicznie spółki o zasięgu globalnym: ASML, Nokii i SAP. Europa ciągle pozostaje w tyle. Wygląda to na skumulowaną porażkę kapitalizmu i przedsiębiorczości, jeśli porówna się to z osiągnięciami spółek amerykańskich w tym samym okresie i z systematycznym postępowaniem spółek azjatyckich z Japonii, Tajwanu i Korei, a obecnie także z Chin.

5.2 USA praktykują wolnorynkowy kapitalizm w wielu dziedzinach, sektory militarny i przemysłowy w powiązaniu z wiodącymi na świecie uniwersytetami stworzyły bardzo urodzajne pole dla innowacji i mnogości idei, z których może czerpać panująca tam kultura przedsiębiorczości i duży rynek.

5.3 Kraje azjatyckie zapewniają aktywną pomoc państwa dla nowopowstających gałęzi przemysłu do czasu zdobycia przez nie stabilnej pozycji. Kraje te są nie tylko otwarte na zaawansowane technologicznie inwestycje wewnętrzne, ale są też dla nich atrakcyjne. Wchłonęły one technologie przetransferowane dzięki inwestycjom wewnętrznym i teraz je wykorzystują.

5.4 Sytuacja w Europie jest zupełnie inna, a główną kwestią jest tutaj brak jednorodności. Prawie pod każdym względem mamy do czynienia z bardzo głębokimi różnicami między sześcioma podregionami UE określonymi przez Bank Światowy: zarówno jeśli chodzi o PKB na głowę mieszkańca, jak i o stopę bezrobocia, infrastrukturę przedsiębiorstw i uczelni wyższych, wyniki nauczania, rynki kapitałowe, elastyczność rynków pracy, rozpowszechnienie internetu, itp. Wspominane podregiony to UE 15 Północ (Wyspy Brytyjskie, kraje nordyckie), UE 15 Europa Środkowa (sześć krajów założycielskich plus Austria – bez Włoch), UE 15 Południe (4 kraje śródziemnomorskie), UE 12 Północ (kraje bałtyckie), UE 12 Europa Środkowa (Polska, Republika Czeska, Węgry, Słowenia i Słowacja), UE 12 Południe (Rumunia i Bułgaria).

5.5 W dążeniu do rozwijania światowej klasy zdolności w dziedzinie KET logiczne byłoby przystosowanie polityk i programów do każdej wymienionej podgrupy tak, by uwzględnić pozycję ich uniwersytetów i ośrodków badawczych, umiejętności naukowe i technologiczne ich siły roboczej, możliwości i rynki, jakimi dysponują ich przedsiębiorstwa produkcyjne itp. Umożliwiłoby to określenie priorytetowych działań dla każdego regionu, przy czym regiony przodujące tworzyłyby awangardę. W tym kontekście należy rozpatrzyć strategię w zakresie spójności zaproponowane w komunikacie.

5.6 Komisja steruje UE za pomocą prawodawstwa i wypłaty środków finansowych, w czym pomagają jej centra monitorowania i agencje. Może ona być skuteczna w dziedzinach, w których jeden komisarz jest w pełni odpowiedzialny za daną inicjatywę. W projekt KET zaangażowanych jest przynajmniej sześciu komisarzy, w związku z czym EKES nie wierzy, że może on się powieść bez odpowiedniej koncentracji władzy i bardziej bezpośredniego sposobu zarządzania.

5.7 Należałoby podważyć wiele powszechnie panujących poglądów. Jednym z przykładów jest podejście regionalne. Zarówno grupa wysokiego szczebla, jak i Komisja w swoim komunikacie uznały potrzebę ponownego rozważenia mechanizmów pomocy państwa dla projektów w dziedzinie KET.

Jednakże w komunikacie znacznie słabiej niż to uczyniła w swoim sprawozdaniu grupa wysokiego szczebla⁽⁴⁾ odniesiono się do propozycji dotyczących praw własności intelektualnej. EKES przyjmuje z zadowoleniem stanowisko Komisji w sprawie handlu, ale jest zdania, że obecna polityka handlowa UE nie chroni w wystarczającym stopniu interesów unijnych. Handel jest także tą dziedziną, która odniosłaby korzyści z nowego zarządzania i zdecydowanego dążenia do realizacji interesów UE.

5.8 EKES z zadowoleniem przyjmuje zmianę podejścia zainicjowaną przez grupę wysokiego szczebla, zgodnie z którą większą uwagę skupiono na zrównoważonym podejściu opartym na trzech filarach niż na wspieraniu B + R. Pod tym względem siódmy program ramowy wydaje się wykazywać istotne braki. EKES wyraża zaniepokojenie, że w UE może nie być wystarczającej liczby przedsiębiorstw posiadających odpowiednie możliwości, a także produkty i zasięg globalny do tego, by przyciągnąć na rynek i komercyjnie wykorzystać produkty wytwarzane przez filar B + R. Cała propozycja opiera się na założeniu, że filar drugi i trzeci mogą „przepchnąć” KET na rynek. W rzeczywistości częściej zdarza się, iż to zaawansowani technologicznie producenci, tacy jak Apple, BMW, Bayer, Rolls Royce czy Airbus, przyciągają KET. UE musi wraz z państwami członkowskimi opracować strategię wspierania i rozwijania większej liczby światowej klasy przedsiębiorstw oferujących produkty końcowe. Należy zachęcać istniejące przedsiębiorstwa do rozszerzania swoich linii produkcyjnych o nowe produkty, które intensywnie wykorzystywałyby KET i byłyby skierowane na rynki światowe. W komunikacie wielokrotnie podkreślono, że KET mogą tworzyć wzrost gospodarczy i miejsca pracy. EKES patrzy na to z innej perspektywy: to przedsiębiorstwa wykorzystujące KET mogą generować wzrost gospodarczy i tworzyć miejsca pracy. UE potrzebuje więcej przedsiębiorstw, które dysponowałyby produktami i rynkami będącymi w stanie wykorzystywać KET.

5.9 Jeśli KET nie są przyciągane na rynek przez renomowane przedsiębiorstwa oferujące produkty końcowe, to zadanie to przypada przedsiębiorcom. Z kolei większość przedsiębiorców uzyskuje dostęp na rynek albo dzięki inwestorom dostarczającym kapitał wysokiego ryzyka, albo za pośrednictwem przedsiębiorstw o ustalonej pozycji. IBM sponsorował Microsofta i uratował Intela, Apple sponsorował ARM Holdings, który jest obecnie rywalem Intela, zarówno Google jak i Facebook otrzymywały inwestycje od bogatych inwestorów branży technologicznej, następnie inwestorzy kapitału podwyższonego ryzyka wspierali Google, a Microsoft wspierał Facebooka. W Europie nordyccy przedsiębiorcy inwestujący w Skype i Angry Birds otrzymywali wsparcie od kapitału podwyższonego ryzyka z Londynu i Kalifornii.

⁽⁴⁾ Grupa wysokiego szczebla zaleca, by UE przyjęła przepisy dotyczące pomocy państwa w celu ułatwienia działań w zakresie badań, rozwoju i innowacji (BRI) oraz inwestycji na szeroką skalę w KET, zwłaszcza dzięki powszechnemu wprowadzeniu do unijnych ram pomocy państwa postanowienia równoważącego, dzięki dokonaniu przeglądu mechanizmu zmniejszania intensywności pomocy w odniesieniu do większych projektów, zwiększeniu progów powodujących obowiązek zgłoszenia, szybszym procedurom i wykorzystaniu projektów będących przedmiotem wspólnego europejskiego zainteresowania.

5.10 Projekt KET jest mikrokosmosem odzwierciedlającym większe wyzwanie, jakie stanowi tworzenie bogactwa w UE. Strategia USA opiera się na sile napędowej rynku, podczas gdy polityka Azji opiera się na pomocy państwa. Niektóre państwa członkowskie, takie jak Niemcy i kraje nordyckie, pomyślnie realizują swoje strategie, ale wielu innym to się nie udaje. W komunikacie Komisja opowiada się za przyznaniem na ogólnym szczeblu UE ograniczonych unijnych środków finansowych na wspieranie programu KET, ale EKES obawia się, że ten model pomnażania majątku nie okaże się wystarczająco skuteczny, by sprostać światowej konkurencji.

6. Uwagi szczegółowe

6.1 Komitet wyraża zaniepokojenie w związku z tym, że skupienie większej uwagi na drugim i trzecim filarze może oznaczać ograniczenie skali B+R w UE, czego EKES nie może poprzeć. Intensywne badania podstawowe są potrzebne, by zaspokoić potrzeby następnej generacji innowacji. Nowoczesna technologia jest w większości oparta na nieoczekiwanych rezultatach badań podstawowych.

6.2 Ponieważ UE nie posiada kompleksu wojskowego i przemysłowego w skali porównywalnej z USA (lub Chinami), należy szukać innych sposobów pobudzania badań naukowych i stawiania przed nimi odpowiednich wyzwań. W tym leży wartość takich projektów jak Galileo i ITER.

6.3 EKES z zadowoleniem przyjmuje skoncentrowanie się na edukacji i umiejętnościach. Jednak odnotowuje, że w komunikacie zwraca się uwagę na spadek liczby absolwentów nauk ścisłych i inżynierskich w UE. Brak wystarczającej liczby absolwentów nauk ścisłych oraz inżynierskich na wszystkich poziomach edukacji jest piętą achillesową konkurencyjności UE ogólnie i projektu KET w szczególności. Przedstawione w komunikacie plany są niewystarczające, zważywszy na skalę problemu i jego nagły charakter.

6.4 Niedawno EKES opracował opinię w sprawie komunikatu Komisji w sprawie unowocześnienia unijnej polityki w

dziedzinie pomocy państwa⁽⁵⁾. W kontekście KET istotne są obawy wyrażone w punktach 1.5.1 (definicja pojęcia „zawodności rynku”), 1.6.3 i 1.6.4 (równe warunki działania). Wysiłki UE na rzecz ochrony konkurencji na jej rynku wewnętrznym zagroziły jej zewnętrznej konkurencyjności.

6.5 W komunikacie odnotowuje się spadek działań prowadzonych w ostatnich dziesięciu latach przez kapitał wysokiego ryzyka w UE i proponuje się zastąpienie tych pieniędzy środkami unijnymi. Propozycję tą należy przyjąć pozytywnie, ale nie jest ona wystarczająca. EKES zaleca, by UE współpracowała z państwami członkowskimi na rzecz stworzenia warunków wstępnych dla kapitału wysokiego ryzyka w Europie.

6.6 Komisja poinformowała EKES o swoich planach odnośnie do grupy ds. KET, która zastąpi grupę wysokiego szczebla. „Oprócz przedstawicieli technologii należących do jednej z sześciu KET (nanotechnologii, mikroelektroniki, biotechnologii, fotoniki, materiałów zaawansowanych i zaawansowanych technologii produkcyjnych) proponuje się, by w skład grupy ds. KET weszli przedstawiciele wielu technologii wspomagających, tzw. multi-KET (większość innowacyjnych produktów jest połączeniem różnych KET). W porównaniu z pierwszą grupą wysokiego szczebla w skład grupy powinno także wejść więcej użytkowników przemysłowych stanowiących końcowe ogniwo produkcji i dystrybucji (np. przedstawiciele aeronautyki, przemysłu motoryzacyjnego, lotniczego i kosmonautycznego, budownictwa, energetyki, przemysłu spożywczego, wyrobów medycznych, urzędzeń, wzornictwa itp.) z uwagi na to, że strategia KET ma na celu zwiększenie produkcji wyrobów powstałych na bazie KET.”

6.7 Wiele zależeń będzie od reprezentowanych przedsiębiorstw, od ich wpływu na większą (i to znacznie większą) grupę ds. KET, od tego, czy grupie tej uda się pomóc większej liczbie przedsiębiorstw spośród 118 regionalnych firm z zaawansowanego technologicznie sektora produkcyjnego osiągnąć pozycję światową i, co najważniejsze, od tego, czy uda się jej przyczynić do pojawienia się następnych 118 przedsiębiorstw tego rodzaju na szczeblu regionalnym.

Bruksela, 12 grudnia 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Unowocześnienie unijnej polityki w dziedzinie pomocy państwa (Dz.U. C 11 z 15.1.2013).